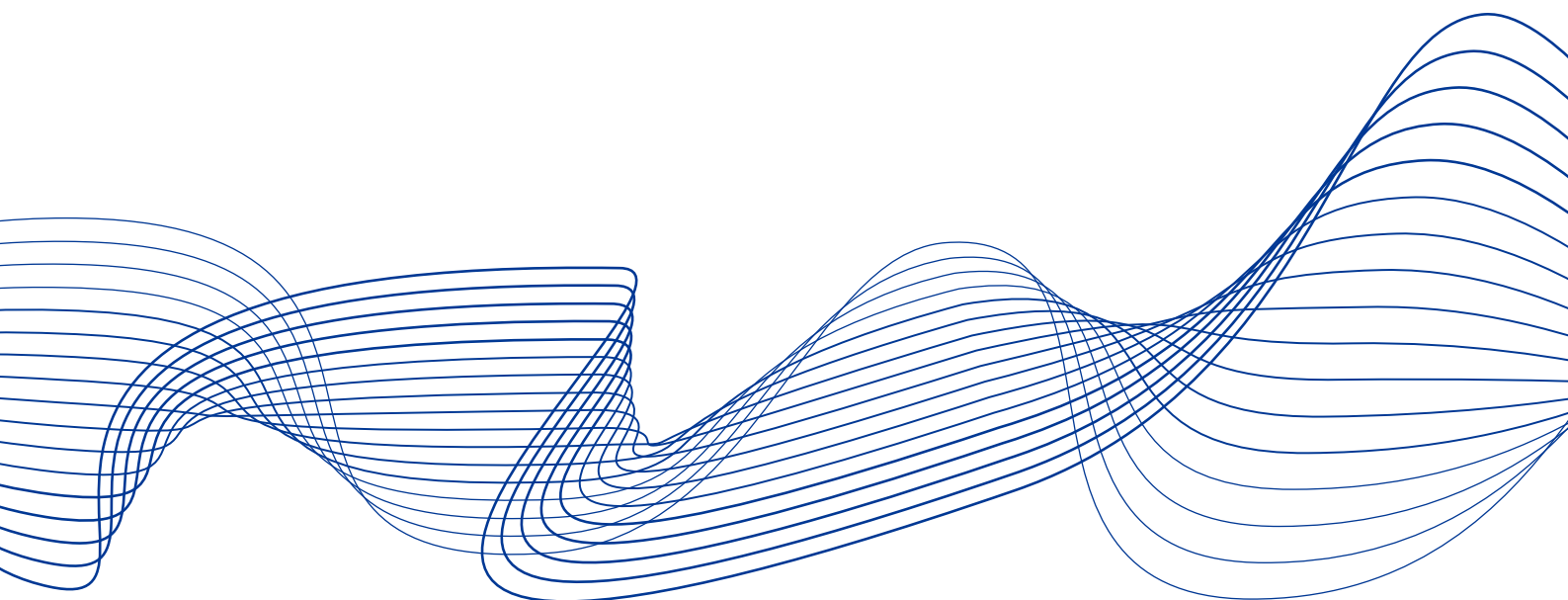

Metų ataskaita

2020 m.

ESRV
Europos sisteminės rizikos valdyba
Europos finansų priežiūros sistema

Turiny

Įžanginis žodis	2
Santrauka	4
Leidimo duomenys	7

Ižanginis žodis

Labai džiaugiuosi galėdama pristatyti dešimtąją Europos sisteminės rizikos valdybos (ESRV) metų ataskaitą. Ji apima laikotarpį nuo 2020 m. balandžio 1 d. iki 2021 m. kovo 31 d. ESRV metų ataskaita yra svarbi ESRV komunikacinės veiklos dalis, padedanti užtikrinti skaidrumą ir atskaitomybę kitoms Europos Sąjungos teisėkūros institucijoms ir Europos plačiajai visuomenei.

2020 m. įvykių epicentre atsidūrė koronaviruso (COVID-19) pandemija, ne tik nusinešusi daugybės žmonių gyvybes, bet ir nuniokojusi visų pasaulio šalių ekonomiką ir atėmusi iš daugelio žmonių pragyvenimo šaltinius. Prieš prasidedant šiai krizei, finansų sistema buvo atsparesnė negu prieš pasaulinę finansų krizę, tačiau dėl realiosios ekonomikos patirtų nuostolių finansų sistemos pažeidžiamumas gali pradėti didėti. Laikotarpiu, kai likvidumą buvo itin svarbu nukreipti į ekonomiką, bet koks pažeidžiamumas galėjo sutrikdyti finansų sektoriaus veikimą.

Atsižvelgdama į tai, 2020 m. balandžio ir gegužės mėn. ESRV pradėjo dirbti krizės režimu, o jos posėdžiai politikos klausimais buvo rengiami virtualiai ir vyko dažniau. ESRV šiuos politikos klausimus nagrinėjo ir vėliau, taip pat ėmėsi priemonių, skirtų užtikrinti, kad pandemija nesukeltų padarinių finansiniam stabilumui, o kilę padariniai būtų švelnesni.

Prie prioritetinių klausimų priskirta: i) paskolų garantijų sistemų ir kitų fiskalinių priemonių, skirtų realiajai ekonomikai apsaugoti, padariniai finansų sistemai, ii) rinkos nelikvidumas ir jo pasekmės turto valdytojams ir draudikams, iii) procikliško obligacijų reitingų sumažinimo poveikis rinkoms ir jos subjektams, iv) sisteminiai dividendų mokėjimo, akcijų išpirkimo ir kitų išmokų suvaržymai ir v) likvidumo rizika, kylanti dėl įkaito vertės išlaikymo prievolės.

Metų ataskaitoje išsamiai aprašytos taikytos priemonės ir su jomis susijęs ESRV vykdytas politikos srities darbas. Ypač daug dėmesio buvo skirta bankų sektoriui, nes didėjanti kredito rizika, susijusi su pandemijos ekonominiu poveikiu, visapusiškai atsiskleis tik bėgant laikui. Be kitų klausimų ESRV nagrinėjo ir tai, kaip naudoti kapitalo rezervus siekiant užtikrinti, kad bankai galėtų teikti paskolas realiajai ekonomikai per visą ekonomikos ciklą, taip pat svarstė, kaip stiprinti gebėjimus (tiek viešajame, tiek privačiajame sektoriuose) suvaldyti galintį išaugti įmonių nemokumą.

Kadangi pandemijos ekonominiai ir finansiniai padariniai toliau sparčiai kinta, šių metų ESRV ataskaitoje išimties tvarka pateikiamas rizikos įvertinimas iki 2021 m. birželio mėn. Pagrindinės nustatytos rizikos: i) tikimybė, kad dėl gilaus pasaulio ekonomikos nuosmukio gali išaugti privačiojo sektoriaus subjektų nemokumas, ii) sudėtinga makroekonominė aplinka, kurioje veikia bankai, draudikai ir pensijų fondai, iii) didelis rizikos perkainojimas ir pasireiškiantis rinkos nelikvidumas, iv) didelės kainų korekcijos gyvenamosios ir komercinės paskirties nekilnojamojo turto rinkose ir v) tikimybė, kad vėl gali iškilti su valstybiniu finansavimu susijusi rizika. Vertindama riziką ESRV taip pat nagrinėjo grėsmes, kurias kelia sisteminiai kibernetiniai incidentai, ypatingos svarbos finansinės infrastruktūros sutrikimai, klimato kaita, perėjimas prie tvaresnės ekonomikos – visos šios grėsmės tebėra itin aktualios ilgesnio laikotarpio finansiniam stabilumui.

Praėjusiais metais ESRV taip pat tęsė iki pandemijos pradėtus darbus. Pavyzdžiui, siekdama plėtoti makroprudencinę sistemą ne tik bankų sektoriuje, ESRV dalyvavo Europos Komisijos rengtose konsultacijose dėl draudimo sektoriui taikomos prudencinės sistemos ir alternatyvaus investavimo fondus reglamentuojančių taisyklių peržiūros. ESRV taip pat pateikė nuomonę dėl Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijos ataskaitų dėl įvairių centrinės tarpuskaitos aspektų.

Apžvelgiamu laikotarpiu pareigas nustojo eiti keli brangūs ir visų vertinami kolegos, keletas kolegų paskirti eiti naujas pareigas. Norėčiau nuoširdžiai padėkoti buvusiam Patariamojo mokslinio komiteto pirmininkui ir pirmininko pavaduotojui Richardui Portesui ir buvusiam Analizės darbo grupės bendrapirmininkui Thomasui Schepensui už jų indėlį į ESRV darbą.

Taip pat norėčiau nuoširdžiai pasveikinti *Deutsche Bundesbank* pirmininko pavaduotoją Claudią Buch pradėjus eiti Patariamojo techninio komiteto pirmininko pavaduotojos pareigas, Steveną Cecchetti pradėjus eiti Patariamojo mokslinio komiteto pirmininko pavaduotojo pareigas ir Emmanuellę Assouan pradėjus eiti Analizės darbo grupės bendrapirmininkės pareigas.

Christine Lagarde
ESRV pirmininkė

Santrauka

Apžvelgiamu laikotarpiu (nuo 2020 m. balandžio mėn. pradžios iki 2021 m. kovo mėn. pabaigos) daugiausiai dėmesio pareikalavo koronaviruso (COVID-19) pandemija. Ji sudavė didžiulį ekonominių smūgį viso pasaulio ir ES ekonomikai ir padidino riziką finansiniam stabilumui.

Prasidėjus COVID-19 pandemijai, ES institucijos, šalių vyriausybės, centriniai bankai, priežiūros ir pertvarkymo institucijos ėmėsi precedento neturinčių veiksmų ekonomikai palaikyti. ESRV bendroji valdyba išskyrė penkias prioritėtines sritis, kuriose priemonių ėmėsi pirmiausiai. Taikytos priemonės buvo susijusios su garantijų sistemų ir kitų fiskalinių priemonių, skirtų realiajai ekonomikai apsaugoti, padariniais finansų sistemai, rinkos nelikvidumu ir jo padariniais turto valdytojams ir draudikams, didelio masto obligacijų reitingų sumažinimo poveikiu rinkoms ir įvairiems finansų sistemos subjektams, sisteminiams dividendų mokėjimo, akcijų išpirkimo ir kitų išmokų suvaržymais ir likvidumo rizika, kylanti dėl įkaito vertės išlaikymo prievolės. Greta pradinių atsako į krizę priemonių 2020 m. ESRV taip pat nagrinėjo, kokiomis dar priemonėmis būtų galima padėti bankams finansuoti atsigavimą. Tuo tikslu ESRV analizavo, kaip naudojami kapitalo rezervai ir makroprudencinės priemonės, nagrinėjo galimybes juos naudoti plačiau, taip pat nagrinėjo, kaip veikia įmonių nemokumo procedūros, bankų gaivinimo ir pertvarkymo sistema, kaip valdomos neveiksnius paskolos, be kita ko, perkeliant riziką į kitas privačiojo sektoriaus sritis, kuriose ją būtų galima valdyti geriau.

ESRV reguliariai pakartotinai vertino COVID-19 pandemijos keliamą riziką finansiniam stabilumui, todėl šioje ataskaitoje aprašytas rizikos vertinimas apima pokyčius iki 2021 m. birželio mėn. Riziką, kylantią dėl labai padažnėjusio įsipareigojimų neįvykdymo realiojoje ekonomikoje (1 grėsmė), ESRV priskyrė prie didelių sisteminių grėsmių finansiniam stabilumui ES; riziką, susijusią su sudėtinga makroekonominė aplinka, kurioje veikia bankai, draudikai ir vykdomos pensijų programos (2 grėsmė), – prie padidintų grėsmių finansiniam stabilumui; riziką, kurią kelia vėl padidėjusi su valstybiniu finansavimu susijusi rizika ir abejonės dėl skolos tvarumo (3 grėsmė), ir riziką, kylantią dėl finansų rinkų nestabilumo ir kartais pasireiškiančio nelikvidumo (4 grėsmė), – prie padidintų grėsmių kategorijos. Be to, ESRV operacinę riziką, pavyzdžiui, riziką, kuri gali kilti dėl sisteminių kibernetinių incidentų (5 grėsmė), priskyrė prie padidintų grėsmių kategorijos, o sisteminę riziką, susijusią su ypatingos svarbos finansinių infrastruktūrų finansinių veiksmų sukeltais sutrikimais (6 grėsmė), ir riziką, susijusią su klimato kaita (7 grėsmė), priskirtos prie grėsmių, kurios turėtų būti stebimos. Siekdama pagerinti rizikos, ypač tarpusavio sąsajų finansų sektoriuje stebėseną, ESRV parengė rekomendaciją dėl juridinio asmens identifikatoriaus naudojimo¹.

ESRV padėjo užtikrinti bankų sektoriaus atsparumą, ypač atsižvelgiant į numatomą COVID-19 krizės poveikį. Nagrinėdama vieną iš prioritėtinių klausimų, susijusių su valstybės garantijų sistemų ir kitų fiskalinių priemonių padariniais finansiniam stabilumui, ESRV išsiuntė laišką Ekonomikos ir finansų reikalų tarybai ir jame paragino nacionalines fiskalines ir makroprudencines institucijas bendradarbiauti ir keistis informacija², o vėliau parengė rekomendaciją, kurioje išdėstė būtiniausias

¹ [2020 m. rugsėjo 24 d. Europos sisteminės rizikos valdybos rekomendacija dėl juridinių asmenų identifikavimo \(ESRV/2020/12\).](#)

² [Laiškas ECOFIN nariams dėl realiosios ekonomikos apsaugos priemonių poveikio.](#)

nacionalinės stebėsenos ir ataskaitų teikimo ESRV sistemos reikalavimus³. Remdamasi atliktos stebėsenos rezultatais 2021 m. vasario mėn. ESRV paskelbė ataskaitą apie paramos priemonių, susijusių su COVID-19, poveikį finansiniam stabilumui⁴. Dar viena svarbi iniciatyva, kuria siekta išsaugoti finansų sistemos atsparumą, – ESRV rekomendacija dėl paskirstymo ribojimo⁵. Rekomendacija skirta kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms, (per)draudikams ir pagrindinėms sandorio šalims. 2020 m. gruodžio mėn. parengtas rekomendacijos pakeitimas, kuriuo rekomendacija išplėsta.

ESRV ir toliau prisidėjo prie Sąjungos bankų sektoriuje vykdomos makroprudencinės politikos koordinavimo. ESRV parengė nuomonę dėl Belgijos pagal Kapitalo reikalavimų reglamento (KRR) 458 straipsnį taikomos makroprudencinės priemonės, pagal kurią pratęstas esamos griežtesnės priemonės, susijusios su gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto pozicijų rizikos koeficientais, taikymo laikotarpis⁶. ESRV taip pat parengė nuomonę dėl Prancūzijos pagal KRR 458 straipsnį taikomos makroprudencinės priemonės, pagal kurią pratęstas esamų griežtesnių reikalavimų taikymo didelėms pozicijoms, susijusioms su labai įsiskolinusiomis didelėmis ne finansų bendrovėmis, laikotarpis. Dar vieną nuomonę ESRV parengė dėl Švedijos pagal 458 straipsnį taikomos griežtesnės makroprudencinės priemonės, pagal kurią nustatyta gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto pozicijų rizikos koeficiento apatinė riba, pratęsimo. ESRV taip pat pateikė rekomendaciją dėl Norvegijos makroprudencinės priemonės, pagal kurią nustatytas sisteminės rizikos rezervas⁷. Be to, ESRV rekomendavo Liuksemburgo nacionalinę priemonę, kuri nepatenka į KRR arba Kapitalo reikalavimų direktyvos (KRD) taikymo sritį, bei pirmiau paminėtą sisteminės rizikos rezervą ir priemones, taikomas pagal KRR 458 straipsnį Norvegijos gyvenamosios ir komercinės paskirties nekilnojamojo turto sektoriams, taikyti laikantis abipusiškumo principo. ESRV toliau stebėjo Sąjungoje priimamas makroprudencines priemones ir padėjo savo nariams keistis nuomonėmis apie jas.

Greta atsako į COVID-19 pandemiją priemonių ESRV toliau plėtojo ne bankų sektoriui skirtų makroprudencinių priemonių rinkinį. Ypač pažymėtinas ESRV indėlis į Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijos (ESMA) darbą įvairiais klausimais, susijusiais su centrine tarpuskaite ir draudikams taikomų „Mokumas II“ taisyklių makroprudencinių aspektų bei Alternatyvaus investavimo fondų valdytojų direktyvos⁸ (EIFVD) tobulinimo būdais. Centrinės tarpuskaite srityje ESRV bendradarbiavo su ESMA pensijų sistemoms skirtų centrinės tarpuskaite sprendimų, poprekybinės rizikos mažinimo paslaugų, susijusių su tarpuskaite prievole, ataskaitų teikimo

³ 2020 m. gegužės 27 d. Europos sisteminės rizikos valdybos rekomendacija dėl skolos moratoriumų ir valstybės garantijų sistemų bei kitų fiskalinio pobūdžio priemonių, kurių imtasi siekiant apsaugoti realiąją ekonomiką reaguojant į COVID-19 pandemiją, poveikio finansiniam stabilumui stebėsenos (ESRV/2020/8).

⁴ ESRV ataskaita dėl realiajai ekonomikai apsaugoti skirtų su COVID-19 susijusių paramos priemonių poveikio finansiniam stabilumui.

⁵ 2020 m. gegužės 27 d. Europos sisteminės rizikos valdybos rekomendacija dėl paskirstymo ribojimo COVID-19 pandemijos metu (ESRV/2020/7).

⁶ 2021 m. vasario 18 d. Europos sisteminės rizikos valdybos nuomonė dėl Belgijos pranešimo apie griežtesnės nacionalinės priemonės, taikomos pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 575/2013 dėl prudencinių reikalavimų įstaigoms ir investicinėms įmonėms 458 straipsnį, taikymo laikotarpio pratęsimą (ESRV/2021/1).

⁷ 2020 m. gruodžio 4 d. Europos sisteminės rizikos valdybos rekomendacija dėl Norvegijos pranešimo apie ketinimą nustatyti sisteminės rizikos rezervo normą pagal Direktyvos (ES) 2013/36/ES 133 straipsnį (ESRV/2020/14) ir prie jos pridėta ataskaita.

⁸ 2011 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/61/ES dėl alternatyvaus investavimo fondų valdytojų, kuria iš dalies keičiami direktyvos 2003/41/EB ir 2009/65/EB bei reglamentai (EB) Nr. 1060/2009 ir (ES) Nr. 1095/2010 (OL L 174, 2011 7 1, p. 1).

standartų, duomenų kokybės, prieigos prie duomenų ir sandorių duomenų saugyklų registracijos pagal Europos rinkos infrastruktūros reglamentą (ERIR Refit) klausimais. ESRV taip pat pateikė nuomonę ESMA dėl trečiųjų valstybių pagrindinių sandorio šalių, teikiančių paslaugas Europos Sąjungoje, klasifikavimo ir vėlesnio pripažinimo. Dėl draudimo sektoriaus pažymėtina, kad ESRV pateikė savo atsakymą per Europos Komisijos konsultacijas dėl direktyvos „Mokumas II“ peržiūros. 2020 m. vasario mėn. paskelbtoje ataskaitoje ji išdėstė pasiūlymus dėl makroprudencinių priemonių, susijusių su kapitalu, likvidumu ir įvairius sektorius apimančių aspektų. Ji taip pat pabrėžė, jog būtina ir toliau užtikrinti, kad direktyvoje „Mokumas II“ rizikos būtų tinkamai įvardytos, taip pat būtina sukurti visoje Europos Sąjungoje veikiančią suderintą gaivinimo ir pertvarkymo sistemą. Dėl investicinių fondų derėtų pažymėti, kad ESRV savo pateikė atsakymą per Europos Komisijos konsultacijas dėl AIFVD peržiūros. Jos atsakyme aptartas ataskaitų teikimo sistemos ir prieigos prie duomenų, skirtų sisteminės rizikos stebėsenai atlikti, tinkamumas, būtinybė esamas makroprudencinės politikos priemones taikyti praktiškai ir vykdomas investiciniams fondams skirtos makroprudencinės politikos sistemos plėtojimas.

ESRV taip pat parengė nepalankiuosius scenarijus, skirtus Europos priežiūros institucijų atliekamam testavimui nepalankiausiomis sąlygomis. Dėl bankų sektoriaus pažymėtina, kad Europos bankininkystės institucija (EBI) 2020 m. planuotą atlikti testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, kuriam ESRV nepalankųjį makrofinansinį scenarijų parengė dar 2020 m., atidėjo iki 2021 m. Atsižvelgdama į naujausią rizikos įvertinimą, 2021 m. sausio mėn. ESRV pateikė EBI naują scenarijų. Dėl draudimo sektoriaus pažymėtina, kad ESRV parengė nepalankųjį scenarijų, skirtą Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijos 2021 m. visoje ES vykdomam draudimo sektoriaus testavimui nepalankiausiomis sąlygomis. Dėl pinigų rinkos fondų pažymėtina, kad ESRV pateikė ESMA patikslintus rizikos veiksnius, kad scenarijus būtų griežtesnis už bet kokius 2020 m. kovo mėn. rinkose vykusius pokyčius ir apimtų visus rizikos veiksnius.

ESRV vykdamas atskaitomybės prievoles ir įsipareigojimus teikti informaciją, ESRV pirmininkė dalyvavo Europos Parlamento Ekonomikos ir pinigų politikos komitete vykusiuose klausymuose. Šiuose klausymuose ESRV pirmininkė Europos Parlamento nariams tiesiogiai pateikė informaciją apie politikos iniciatyvų, kurių ėmėsi ESRV, motyvus. Paaiškinta ir tai, kokių priemonių ESRV ėmėsi dėl COVID-19 pandemijos.

Kaip ir ankstesniais metais, ESRV organizavo įvairius renginius, stengdamasi į diskusijas dėl makroprudencinės politikos įtraukti suinteresuotuosius subjektus. Dėl COVID-19 pandemijos šie renginiai ir ESRV eiliniai posėdžiai vyko virtualiai, naudojantis vaizdo konferencijų technologijomis. Vadovaudamasi jai suteiktu įgaliojimu, ESRV surengė metinį susitikimą su Europos audito priežiūros įstaigų komiteto ir auditorių, atliekančių ES įsisteigusią pasaulinės sisteminės svarbos bankų ir draudikų teisės aktų nustatytą auditą, atstovais. Šiame susitikime – jo metu ESRV paprastai sužino įvairias sektoriaus naujienas ir apie svarbius pokyčius, susijusius su pasaulinės sisteminės svarbos finansų įstaigomis – daugiausia diskutuota apie trumpalaikį ir ilgalaikį COVID-19 pandemijos poveikį bankams ir draudikams, kaip pandemija gali paveikti audito darbą, ir apie auditorių vaidmenį užkertant kelią sukčiavimui apskaitoje. Dėl COVID-19 pandemijos ESRV savo metinės konferencijos nerengė.

Leidimo duomenys

© Europos sisteminės rizikos valdyba, 2021 m.

Adresas 60640 Frankfurtas prie Maino, Vokietija
Telefonas +49 69 1344 0
Interneto svetainė www.esrb.europa.eu

Visos teisės saugomos. Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.

Galutinė šioje ataskaitoje pateikiamų duomenų įtraukimo diena – 2021 m. kovo 31 d.

Terminai ir santrumpų paaiškinimai pateikiami [ESRV glosarijuje](#) (tik anglų k.).

ISSN 2600-1802 (pdf)
ISBN 978-92-9472-223-2 (pdf)
DOI 10.2849/769712 (pdf)
ES katalogo Nr. DT-AB-21-001-LT-N (pdf)